

Č. 35/2000

I. Podle § 83a trestního řádu lze v případě, že nebude vyhověno žádosti státního zástupce podle § 8 odst. 2 tr. ř., vydat příkaz k provedení prohlídky v prostorách banky, jsou-li splněny podmínky pro postup podle § 82 odst. 1, 2 trestního řádu a předtím uplatněná opatření směřující k opatření listin obsahujících údaje, které jsou předmětem bankovního tajemství (zejména uložení pořádkové pokuty dle § 66 odst. 1 trestního řádu, vyžádání vydání věci dle § 78 odst. 1 trestního řádu), byla bezvýsledná.

II. Při provedení této prohlídky však nesmí vyšetřovatel ani policejní orgán, který tento úkon provádí, odejmout listiny obsahující údaje, které jsou předmětem bankovního tajemství. Zajištění listin zde brání ustanovení § 78 odst. 2 trestního řádu, které se týká i postupu dle § 83a trestního řádu.

K prolomení povinnosti mlčenlivosti uvedené v tomto ustanovení však může dojít i vyžádáním údajů, jež jsou předmětem bankovního tajemství.

Je-li proto původní žádost státního zástupce učiněná v souladu s ustanovením § 8 odst. 2 trestního řádu natolik konkrétní, že obsahuje takové vymezení listin, jež mají být bankou předloženy nebo má být sdělen jejich obsah, že je z něho možno vycházet v průběhu prohlídky jiných prostor, postačí, pokud státní zástupce ve svém příkazu nebo předchozím souhlasu k prohlídce prostor výslovně uvede, že příkaz k prohlídce jiných prostor, k němuž případně vydal předchozí souhlas (nevydal-li příkaz sám), by měl vést k zajištění právě těchto konkrétních listin a původní žádost dle § 8 odst. 2 trestního řádu připojí jako přílohu. V příkazu nebo v předchozím souhlasu k tomuto úkonu zároveň uvede, že vyšetřovatel nebo policejní orgán provádějící prohlídku je pověřen k převzetí těchto konkrétních listin.

III. Z povahy věci zde zpravidla nebude přicházet v úvahu postup dle § 83a odst. 3 trestního řádu (provedení prohlídky jiných prostor bez souhlasu státního zástupce), neboť příkazu nebo souhlasu státního zástupce bude vždy možné dosáhnout.

IV. V rámci předchozího výsledku statutárního zástupce banky (§ 84 trestního řádu) vyšetřovatel nebo policejní orgán předloží příkaz k prohlídce jiných prostor spolu s předchozí žádostí podle § 8 odst. 2 trestního řádu a požádá o dobrovolné vydání hledaných listin (§ 79 trestního řádu). Budou-li všechny listiny vydány dobrovolně, sepiše se protokol o jejich vydání a od dalšího provádění prohlídky jiných prostor se upustí. Nebudou-li vydány všechny listiny, prohlídka se provede.

V. V případech, kdy původní žádost podle § 8 odst. 2 trestního řádu neobsahovala dostatečně konkrétní údaje o listinách, jejichž předložení nebo sdělení obsahu bylo od banky požadováno, lze i v takových případech nařídit prohlídku jiných prostor v bance. Pokud však v průběhu úkonu prováděného podle citovaného ustanovení vyšetřovatel nebo policejní orgán zjistí, že se jedná o listinu uvedenou v ustanovení § 78 odst. 2 trestního řádu, nezbývá, než neprodleně provádění prohlídky jiných prostor přerušit; je nutno učinit nezbytná opatření, jež jsou nezbytná k zamezení ztráty, zničení, poškození nebo zašantročení listiny, dále bezodkladně všemi dostupnými prostředky (tedy i faxem, elektronickou poštou, apod.) předložit podnět státnímu zástupci

k postupu dle § 8 odst. 2 trestního řádu. V tomto podnětu se mj. uvede i to, že v průběhu prohlídky jiných prostor byly nalezeny listiny, jejichž obsahem jsou údaje podléhající bankovnímu tajemství. Státní zástupce na stejnopisu žádosti podle § 8 odst. 2 tr. ř., shledá-li k tomuto postupu důvody, výrazně vyznačí, že vyšetřovatel nebo policejní orgán, který prohlídku jiných prostor prováděl, je pověřen jednak k doručení nové žádosti dle ustanovení § 8 odst. 2 tr. ř., jednak k převzetí příslušných listin, které mu je nutno předat bezodkladně.

Vrchní státní zastupitelství v Praze požádalo Nejvyšší státní zastupitelství o zpracování výkladového stanoviska týkajícího se možnosti aplikace ustanovení § 83a tr. ř. v případech, kdy banka nebude spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení a bude nezbytně nutné obstarat důležité listiny pro další průběh trestního řízení.

Podstata problému spočívá v tom, jak postupovat v případech, kdy je pro trestní řízení potřeba opatřit listiny obsahující údaje, které tvoří předmět bankovního tajemství, přičemž

- a) orgány činné v trestním řízení nejsou schopny tyto listiny blíže specifikovat nebo
- b) dožádaným subjektem není vyhověno žádosti o prolomení bankovního tajemství podle § 8 odst. 2 tr. ř. nebo zproštění povinnosti mlčenlivosti podle § 99 odst. 2 tr. ř.

Pokud by bylo zaujato stanovisko, že je možno zajistit potřebné listiny postupem podle § 83a tr. ř., bylo by možno, dle názoru Vrchního státního zastupitelství v Praze, zabránit zásahu do bankovního tajemství nad míru nezbytně nutnou k dosažení účelu trestního řízení tak, že při vlastní realizaci prohlídky jiných prostor a pozemků by byla vyžádána účast osob pověřených výkonem bankovního dohledu na prohlídce, které by se podílely na úkonech spojených s vyhledáním potřebných listin způsobem, který by zabránil porušení povinnosti mlčenlivosti ohledně bankovních informací, týkajících se klientů banky, které nesouvisí s trestním řízením.

I.

Problémů spojených s vyžadováním údajů, které jsou předmětem bankovního tajemství, se týká výkladové stanovisko č. 7/1999 Sbírky výkladových stanovisek Nejvyššího státního zastupitelství, které - pokud se jedná o nevyhovění žádosti podle § 8 odst. 2 tr. ř. - konstatuje, že součinnost subjektu, od kterého bylo sdělení údajů požadováno, lze vynucovat uložením pořádkové pokuty podle § 66 tr. ř.

Podle § 82 odst. 1, 2 tr. ř. lze vykonat prohlídku jiných prostor a pozemků, které nejsou veřejně přístupné, je-li důvodné podezření, že v těchto prostorách je věc (nebo osoba) důležitá pro trestní řízení. Pokud jde o vymezení druhu těchto jiných prostor nesloužících k bydlení, neobsahuje trestní řád žádné omezení, takže i v prostorách banky by bylo možno prohlídku po jejím nařízení podle § 83a tr. ř. vykonat.

Prohlídku jiných prostor lze podle § 84 tr. ř. provést jen po předchozím výsledku uživatele dotčených prostor, a to tehdy, jestliže se výsledkem nedosáhlo dobrovolného vydání hledané věci. Jde totiž o poměrně velmi závažný zásah do ústavně zaručených práv a svobod (nedotknutelnosti jiných prostor). Je v souladu se **zásadou přiměřenosti a zdrženlivosti**,¹ pokud budou před postupem podle

---

¹ Tato zásada spočívá v tom, že orgány činné v trestním řízení budou v míře co nejmenší zasahovat do základních práv a svobod občanů. Je vyloučeno bezdůvodné stíhání občanů pro trestné činy.

citovaného ustanovení vyčerpány jiné možnosti, které rovněž mohou vést k dosažení žádoucího výsledku, tedy opatření příslušných listin. Jedná se zejména o uložení pořádkové pokuty podle § 66 tr. ř.; podle povahy věci však může jít např. o požadavek o vydání věci (§ 78 tr. ř.). Stejně tak přichází v úvahu i postup dle § 79 tr. ř., který však v uvedených případech nemusí být vždy praktický.

Možnost, že by při vlastní realizaci prohlídky jiných prostor a pozemků byla vyžádána účast osob pověřených výkonem bankovního dohledu, lze pokládat za vyloučenou, neboť činnost bankovního dohledu a kompetence České národní banky podle zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, tuto možnost jednoznačně vylučují.

II.

Nařízení prohlídky jiných prostor bude zpravidla předcházet výzva k vydání listinných důkazů podle § 78 odst. 1 tr. ř. a v této souvislosti nelze pominout, že podle § 78 odst. 2 tr. ř. se povinnost k vydání věci nevztahuje na listinu, jejíž obsah se týká okolnosti, o které platí zákaz výslechu, ledaže došlo k zproštění povinnosti zachovat věc v tajnosti nebo ke zproštění povinnosti mlčenlivosti (§ 99 tr. ř.). Nelze-li tedy požadovat vydání listiny obsahující údaje, které jsou předmětem bankovního tajemství, nepřichází v úvahu ani nařízení prohlídky jiných prostor, jejímž cílem by bylo nalezení a odnětí takovýchto listin, neboť jejich dobrovolné vydání ve smyslu § 84 tr. ř. nepřichází v úvahu. Ustanovení § 78 odst. 2 tr. ř. se z tohoto hlediska vztahuje nejen na odnětí věci, ale i na provádění domovní prohlídky a také osobní prohlídky.

Vydání listin, které obsahují údaje, jež jsou předmětem bankovního tajemství, lze dosáhnout samozřejmě postupem dle speciálního ustanovení trestního řádu, tj. dle § 8 odst. 2 tr. ř. Nevyhoví-li dožádaný orgán příslušné banky této žádosti, lze požadovaného výsledku dosáhnout provedením prohlídky jiných prostor a pozemků nařízené podle § 83a tr. ř., ale až poté, co byly uplatněny jiné možnosti k získání těchto listin.

Při vynucení vyřízení žádosti dle § 8 odst. 2 tr. ř. se přitom vychází z obsahu této žádosti, zda bezprostřední uplatnění postupu ve smyslu § 83a tr. ř. dovoluje, či nikoli. Současně je třeba vzít v úvahu skutečnost, že zákaz aplikovat ustanovení § 79, § 82, § 83, § 83a a § 83b tr. ř. se vztahuje pouze na případy, kdy **povinnost mlčenlivosti**, na kterou se ustanovení § 78 odst. 2 tr. ř. odvolává, musí ve vztahu k orgánům činným v trestním řízení nadále trvat; nebude tomu tak v případě, jestliže došlo ke **zproštění** příslušné povinnosti mlčenlivosti. Za takové zproštění lze pokládat i jakýkoli zásah do této povinnosti, jímž je nesporně i postup dle § 8 odst. 2 tr. ř., byly-li pro něj splněny všechny zákonné podmínky. Pokud tedy žádost státního zástupce podle § 8 odst. 2 tr. ř. byla sice učiněna, ale banka jako povinný subjekt jí nevyhověla, lze splnění této povinnosti vynucovat nejen uložení pořádkové pokuty (§ 66 odst. 1 tr. ř.), ale také postupem dle citovaných ustanovení, tj. i podle § 83a tr. ř. ve spojení s § 82 odst. 1, 2 tr. ř.

Princip zdrženlivosti a přiměřenosti lze (a přiměřeně i zásadu upravenou v ustanovení § 2 odst. 1 tr. ř.; dále v § 52 a v navazujících ustanoveních trestního řádu – srov. např. § 83c odst. 3 nebo § 92 odst. 1) vztahovat i na nepřijatelnost neodůvodněně nebo nepřiměřeně v trestním řízení zasahovat do práv a právem chráněných zájmů těch občanů, vůči kterým není vedeno trestní řízení (v postavení obviněného, obžalovaného, odsouzeného, resp. ve vymezených případech i osob podezřelých ze spáchání trestného činu), např. tedy zúčastněných osob, poškozených a jiných osob, které se účastní řízení.

Byla-li původní žádost státního zástupce dle § 8 odst. 2 tr. ř. natolik **konkrétní**, že označovala příslušné listiny, jež mají být tímto postupem opatřeny, anebo tento závěr bylo možno učinit na základě údajů v žádosti o tom, které skutečnosti mají být státnímu zástupci sděleny, postačí, pokud státní zástupce ve svém příkazu nebo předchozím souhlasu k prohlídce prostor výslovně uvede, že příkaz k prohlídce jiných prostor, k němuž případně vydal předchozí souhlas (nevydal-li příkaz sám), by měl vést k zajištění právě těchto konkrétních listin a původní žádost dle § 8 odst. 2 trestního řádu je nutno připojit jako přílohu. V příkazu nebo v předchozím souhlasu k tomuto úkonu se zároveň uvede, že vyšetřovatel nebo policejní orgán provádějící prohlídku je **pověřen** k převzetí těchto konkrétních listin.

III.

Je potřebné v této souvislosti zdůraznit, že aplikace ustanovení § 83a odst. 3 tr. ř. (možnost vyšetřovatele nebo policejního orgánu provést prohlídku jiných prostor bez příkazu nebo souhlasu státního zástupce) je z povahy věci vyloučena. Fakticky jde o vynucení splnění povinnosti vyplývající pro banku z ustanovení § 8 odst. 2 trestního řádu, které banka předtím nevyhověla.

IV.

V rámci předchozího výsledku statutárního zástupce banky prováděné dle § 84 tr. ř. je potřebné zabezpečit, aby vyšetřovatel nebo policejní orgán předložily příkaz k prohlídce jiných prostor spolu s předchozí žádostí podle § 8 odst. 2 tr. ř. a požádaly o dobrovolné vydání hledaných listin (§ 79 tr. ř.). Budou-li všechny požadované listiny vydány dobrovolně, sepíše se protokol o jejich vydání a od dalšího provádění prohlídky jiných prostor se z pochopitelných důvodů upustí. Nebudou-li vydány všechny listiny, prohlídka se provede, neboť v takovém případě budou podmínky § 82 odst. 1, 2 tr. ř. splněny.

V.

Pokud žádost státního zástupce učiněná podle § 8 odst. 2 tr. ř., jejíž vyhovění je tímto postupem vynucováno, neobsahovala **dostatečně konkrétní** údaje o listinách, jejichž předložení nebo sdělení obsahu bylo od banky požadováno, lze i v takových případech nařídit prohlídku jiných prostor v bance. Jestliže v průběhu úkonu prováděného podle citovaného ustanovení vyšetřovatel nebo policejní orgán zjistí, že se jedná o listinu uvedenou v ustanovení § 78 odst. 2 trestního řádu, je nutno neprodleně provádění prohlídky jiných prostor přerušit; učinit nezbytná opatření, jež jsou nezbytná k zamezení ztráty, zničení, poškození nebo zasažení listiny. Vést vyšetřovatele (nebo policejní orgán) k tomu, aby bezodkladně všemi dostupnými prostředky (tedy i faxem, elektronickou poštou, apod.) předložil podnět státnímu zástupci k postupu dle § 8 odst. 2 tr. ř. V tomto podnětu se mj. uvede i to, že v průběhu prohlídky jiných prostor byly nalezeny listiny, jejichž obsahem jsou údaje podléhající bankovnímu tajemství. Státní zástupce na stejnopisu žádosti podle § 8 odst. 2 tr. ř., shledá-li k tomuto postupu důvody, výrazně vyznačí, že vyšetřovatel nebo policejní orgán, který prohlídku jiných prostor provádí, je **pověřen** jednak k doručení nové žádosti dle ustanovení § 8 odst. 2 tr. ř., jednak k převzetí příslušných listin, které mu je nutno předat bezodkladně.

